مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

محمد یوسف صابرساپی
۲۰۱۷/۰۳/۰۷

د استعمار تحميلي کرښه

(څه موده پخوا، په فيسبوک کي د ښاغلي عبدالعزيز معارج له خوا ،د کريستينا په نوم د يوې آلماني پروفيسورې يو نظر-پوښتنه خپره شوه،چې ګنې: په خپله پښتنانه د ډيورند د کرښي ساتنه کوي او آن ويلی شي، چې هغوی په خپله منځته راوړې ده، که پښتانه د ډيورند کرښه ونه غواړي، څوک يې يو کال هم بيل نه شي ساتلی.) «ساپی»

د آلماني پروفيسورې کريستينا دا نظر- پوښتنه، چې که پښتانه خپله وغواړي څوک يې يو کال هم جلا نه شي ساتلی، که د خواخوږۍ احساس پر بنسټ وګڼو، تر يوې اندازې پورې به د منلو وړ وي، اما د هغې په پوښتنه کې د خواخوږۍ او درد څه ځرک نه احساس کيږي.پوښتنه په ظاهر کې درسته او منطقي ښکاري، اما د ډيورند د مسلُې د ننني مضمون او ماهيت په بشپړه توګه د دې په خلاف دی او دا چې هغه ثبوت لري او مطمُينه ده، چې د ډيورنډ کرښه په خپله پښتنو ساتلي ده او حتی پښتنو په خپله منځته راوړې ده، په بشپړه توګه د واقعيت څخه ليرې ده. داسي «ثبوت» په مطمُينه توګه وجود نه لري او نه يې هم سالم عقل منلی شي.د کرښي له نوم څخه ، د لمر په شان روښانه ښکاري، چې دا بيلتون پښتنو نه، بلکي انګريزانو- ډيورند منځته راوړې دی،رووند هم که يې ليدلی ونه شي، اما احساسولی يې شي، پدې شرط که د احساس کوم بل عنصر يې سالم وي.

ددې ثبوت چې دا کرښه هيڅکله هم پښتنو نده منلې،خورا روښانه او آسانه دی.په افغانستان کې ان ګوډاګي حکومتونو په لره پښتونخوا کې د ممتاز قشر سياسي ډلو هم،د ولس له بيرې، د هغې د منلو جر يُت ندی کړی.

ښايي سوال داسي طرحه شي:که نن پنجابي پوځ چې تمويل ، تجهيزاوملاتړ يې د غرب له خوا کيږي،د لعنتي ډيورنډ کرښي له سر ليرې شي،د تورخم او سپين بولدک دروازې به ځای په ځای پاتي شي؟هغه اغزن سيم به غزيدلی پاتي شي؟ يا د بيلتون کوم اثر به ښکاره پاتي شي؟

دا رښتيا ده چې يو شمير په نامه پښتانه،دقيقاً دوی دلې «پښتانه» د پښتنو په بيلتون کې ونده لري:

۱ يوه اجيره ډله («ګل خانان»)،چې د خپل اصل اونصب ، ګټې او تاوان څخه هيڅ خبر نه دي.د استعمار له وخته ،د بريتانوي-هند په پوځ کې يو شمير پښتانه وو، د پاکستان په پوځ کې هم پښتانه شته دي، سرحدي مليشې هم پښتانه دي، اما دا ټول اجيران وو او نن هم اجيران دي، دقيقاً د هغې ډرامې د ګل خان څوکې دار په څير.له همدې کبله يې په پښتنو کې د ګل خانانو لقب ترلاسه کړی دی.

دادی اولس کاله د ناټو پوځونو د حضور په دوره کې (لکه لس کاله په افغانستان کې د شوروي لښکرو د موجوديت په څير) د افغانستان ټوله دولتي دستګاه اجيره ده، دا خو پدې معنا نده چې افغانانو خپله خاوره په خپله د خارجيانو په قبضه کې ساتلې ده.

۲ **د يو ممتاز قشر(Elite) سياسي او مذهبي مشران** ،چې په پښتنو ګډيري .تريخ واقعيت دی ،چې د ډيورنډ په کرښه د آغزن سيم د کښولو اجاره دارهم نامداره «پښتون» دي.

په نني افغانستان کې د شمالي ټلوالي سياسي مشران ،چې د باندينيو تيريو په دوران کې يې بی ساري امتيازونه ترلاسه کړي، د ټولو پښتنو په يووالي خوښ نه دي ،ويريږي چې خپل پوستونه به له لاسه ورکړي.هغوی خو هسې پښتانه نه دي، کيله هم ترې نشته، اما واقعيت دادی چې د پښتنو په يووالي او نيکمرغی کې د افغانستان د نورو قومي اقليتونو عام ولس هم خوشبختي ترلاسه کوي.

پښتانه استعماري جبر سره بيل کړي دي او په زور او نيرنګ سره جلا ساتل کيږي:

۱ **د ډيورنډ کرښه پر پښتنو باندې په زور تحميل شوې ده**.د پروفيسورې کريستينا دليل او ثبوت همدا دی،چې «که تاسي ونه غواړی، بل څوک تاسي يو کال هم نشي جلا کولی!»

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

دليل خو يي په څرګنده توګه د تاريخي حقايقو سره سر نه خوري.درسته خبره داسي ده: كه د بيلتون باندنی علت له منځه لاړ شي،په يو كال كي به هر ډول جلا والی ورسره له منځه لاړ شي.د باندني لامل له كبله د واحدو ملتونو د بيلتون مثالونه ،په ژوندي تاريخ كي د لمر په څير روښانه دي،د هغو له پاره چي خپله بينايي ولري:

- ويتنام د ۱۹۵۴م كال څخه تر ۱۹۷۵م كال پوري د خارجي عامل له كبله جلا ؤ،كله چي باندنی لامل له منځه لاړ،په يو كال كي سره يوشول؛
- كوريا هم همداسي د ۱۹۴۵م كال څخه راپدي خوا ترننه پوري،د باندني عامل له كبله جلا ده؛
- آيا دا به تاريخي واقعيت وي كه وو‌ايو، چي برلين ديوال په خپله المانيانو جوړ كړی ؤ او هغوی په خپله يي ساتنه كوله؟

آيا ويتناميانو،كوريايانو،المانيانو...په خپله غوښتي وو،چي سره بيل او ويشل شوي وي؟
د استعمار كلاسيک فورمول همدا ؤ او تر ننه دی: بيل يي كړه،ايل يي كړه ! او تر هغي چي انسان د استعمار غير انساني مرحلي څخه نه وي تير شوی،همدغه يي فورمول او وسيله پاتي كيږي.پښتانه د همدغه استعماري فورمول پر بنسټ سره جلا شوي دي.
د كريستينا دليل دي ته ورته دی، چي وو‌ايو: د لومړی نړيوالي جګړي په بايلود ،آلمانيانو په خپله خوښه د «وارسايل تړون» ومانه، هغه تړون چي آلمان ورسره د خپلي خاوري ۷۰۰۰۰ كيلومتره مربع له لاسه وركړه او د جنګ ۱۳۲ميلیارده طلايي مارک تاوان يي وزغمه؛ واقعيت څه دی، دا تړون چي په خپل نوبت سره د دويمي نړيوالي جګړي محرک وګرځيد، آلمانيانو په خپله ومانه او كه پري تحميل شو؟
اما د آلماني دولتونو په خلاف ،چي د نړيوالو جګړو د پيلولو په جرم كي يي ونډه لرله، افغانانو هيڅكله هم په بريتانيا تيری ندی كړی، انګريزانو د افغانانو په خاوره تجاوز كړی دی. خو كله چي افغانانو د ځان ساتني په مسلم انساني حق سره ،د ستري امپراتوری غيرانساني تيری په شا تمبولی او په نابرابرو(asymmetric) جګړو كي يي ورته ماتي وركړي،انګريزي ښكيلاک دغه ماتي ځانته كسر شان ګڼلی،په عقدي سره يي د افغانانو په ضد، په هر ډول غيرانساني توطيو او پټو جګړو لاس پوري كړی دی.دغه تاريخي حقيقت امريكايي پروفيسور آلفريد مككوی داسي بيانوي:
«اروپايي استعمار زياتره آسيايي هيوادونه په آساني سره اشغال كړل، اما د افغانستان په غرنی سيمه كي يي د وړاندي تګ توان ونه موند.سختي اراضي،... قوي جنګيالان، د اروپايي يرغلګرو په ضد د مقدس جهاد اسلامي عقيده، د دغي سيمي اشغال ناممكنه كړی ؤ.

بريتانيا ...دوه پلا ... افغانستان ته ننوتل، اما دواړه ځلي يي سپكونكي ماتي وخوړلي او خورا ډير تلفات يي وزغمل...
د بريتانوي هند په شمال لوديزو پولو كي استعماري واكمنی خورا كمزوری وه.د افغانستان له پولو د پښتني قبايلو دوامداره وژونكي يرغلونو تر فشار لاندي، بريتانيا د ۱۸۴۹ م كال څخه تر ۱۸۹۰م كال پوري ۴۲ ځلي يعني نژدي هر كال يوه پلا، پدي سيمه لښكركښي وكړي.بريتانويانو په ۱۸۹۷م كال كي ۳۰ زره منظم پوځونه د پيښور سيمي ته واستول، چي د ناترسو اپريديو سره وجنګيږي،اما كوم خاص بری يي تر لاسه نه كړ.پر پښتنو باندي د بري امكاناتو د لاسه وركولو وروسته ،بريتانويانو په جنايتكارانه جزايي اعمالو لاس پوري كړ،چي په عسكري نظام كي د «قصابي او تيبنتي » په نامه ياديدل.پدي معنی چي پوځ د شورشيانو پر كليو باندي يرغل وروړي،ټول ملكي اوسيدونكي يي چي په لاس ورځي وژني،قصابي كوي يي(to butcher) او بيا په سرعت سره له دوړو بيرته ځان وباسي،تښتي(to bolt) مخكي لدي چي قبايلي جنګياليان متقابله ضربه وارد‌ولی وشي...»
پدي توګه د پښتنو په تيټر د بيلتون كرښه په وينو لت پت ، استعماري جبر په چال او فريب ،د كاغذ پرمخ،د ولس د ارادي په خلاف،په افغاني واكمنانو تحميل كړي ده.

۲ پښتانه په زور (Hard Power) او نيرنګ (Soft Power) سره جلا ساتل كيږي.

پښتانه د انګريزي سوپر ځواک د زور او جبر سره انګريزي «جنت» ته لاړ نه شول،اما په رضا او پخلايني سره د استعمار دوزخ ته لاړل،د انګريزي چال او فريب په نتيجه كي ،د خپلي بی خبری او بي وزلی په لومو كي بند پاتي شول.
پاكستان ته د انګريزي استعمارپيداوار په توګه، د استعمار ټول ميراث ورپاتي شو.پاكستان تر خپل اسارت لاندي د پښتنو ساتلو له پاره د زاړه او نوي ښكيلاک د وسايلو،ميتودونو او د تجربو غنی څخه استفاده كړي ده او كوي يي.
پاكستاني پوځ او ISI پښتانه د ترور او دهشت په زور تر خپل واک لاندي ساتلي دي. د صمد خان اڅكزي،بلور...،په سوات او وزيرستان كي په زرګونو زرګونو پښتني أزادي غوښتونكو ترور او وژنه د دي حقيقت څرګندوی دی، تر ډيره يي په ترور او دهشت سره د پښتنو د آزادی غږ تپ كړی ؤ.لكه څنګه چي د هر زور اوجبر (Hard Power) پكارول مقاومت زيږوي،همدغه ډول د پښتون ژغورني غورځنګ (PTM) د پاكستان دولتي ترور په مقابل كي د پښتنو مقاومت دی.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيكه ټينګه كړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليكني د ليكنيزي بني پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكي په ځير و لولئ

پاکستان د خپل جوړښت څخه را پدی خوا پښتانه د نیرنګ (soft power) په دوو لومو کې بند ساتلي دي:

١ پښتانه يې په خپله جنتي خاوره کې داسي نهر او ناچاره کړي،چې د خپل ځان او کورنی ساتلو څو روپو له پاره ،هم د طالبانو ليکو ته او هم د طالبانو ضد جبهي ـاحمد شاه مسعود لښکرو کې جګړو ته تللي دي.

٢ پښتانه يې په لوئ لاس په جهل او بي تعليمي کې ساتلي دي.همدغې بې تعليمي پر پښتنو باندې دوې ناوړې آغيزې لرلي دي:

- د يوې خوا د خپل تاريخ او اصل څخه يې بې خبره پريښي اود ملي شعور ريښې يې ورته په ابتدايي تعليماتو کې ِغوڅې کړې دي.د لرې پښتونخوا يو پښتون له خولې:د شوروي تيري دمخه،مخکې لدې چې افغانان کوزې پښتونخوا ته راشي،موږ خبر نه وو،چې په افغانستان کې هم پښتانه شته دي.
- د بلې خوا د جهل په تورتم کې يې ورته غرضي مد رسې جوړې کړي او خرافات يې په کې ترويج کړې دی.
  اوس افغاني ـ پښتني روښانفکرانو د خپل يووالي د حق ترلاسه کولو له پاره متې بډ وهلي دي:
- نړيوالو مرجعو څخه د خپلو حقوقو غوښتنه کوي،اما متل دی ،وايي:چې دعوه دې قاضي سره شي، نوعرض به چاته وکړې! د پښتنو په خاوره د جهاني عدل قاضيانو تجاوز کړی دی،ځکه يې غږ څوک نه اوري.
- د پښتون ژغورني په غورځنګ کې او د رسنيو له لارې د خپل يووالي له پاره په سوله ييزه مبارزه بوخت دي.
- ښايي په نژدې وختونو کې د لرو ـ برو افغانانو د پيوستون غورځنګ ،د وخت او حالاتو په تقاضا د وسله والي مبارزې مرحلې ته هم ورسيږي.

د مبارزې د ټولو ډولونو څخه استفاده د برې شرط دی:

د پښتنو د يووالي هڅه ترټولوښه د پښتو په شعر او شاعرۍ کې انعکاس مومي.که کريستينا د پښتو شعر سره اشنايي لرلی او پرې پوهيدلی، که د ملنګ جان غوغا يې اوريدلای او يا يې د تراب ، دانش او بی شميره نورو پښتني شاعرانو سوله ييز بغاوتونه ليدلای شوی،نو هرګز به يې داسي پوښتنه نه وای طرحه کړې،هلته به يې د پښتنو د يووالي کرېکې رسا اوريدلي وای!
ترننه پورې لوديز د پاکستان په دولت ،د خپل استعماري مخلوق په توګه د ټينګي اتکا له کبله ،د پښتنود يووالی غوښتنه د خپلو ګټو مخالف ګڼله ،اما اوس اوس په سيمه کې حالات ،د پښتنو د يووالي داعيه د لوديز د ګټو سره هم لوري کوي.
ښکاره ده ،چې لوديزو هيوادونو ته عربي خليج د منځني ختيز د انرژي زيرمو د انتقال اساسي لار ده.پرون امريکا او ټول لوديز د عربي خليج په زر کيلومترۍ کې ،افغانستان ته د شوروي ورانديز راتګ ،لدې بيرې چې شوروي د منځني ختيز نفتي شتمنيو ته ځان نژدې کوي،تحمل کولی ونه شو او په خپل ټول توان سره يې ،د افغانانو په مټ په شا وتمبوه؛ايا نن بيا د پاکستان ـ چين اقتصادي کاريډور د ٥٥ مليارد ډالري پروژې سره، ګوادر بندر ـ د عربي خليج زړه ته د چين وړاندې تګ زغملی شي؟
پرون شوروي په افغانستان کې د خپل پوځي موجوديت په وخت کې ،د پښتنو د ځپلو سياست پرمخ نيولی ؤ او همدغه پښتني ضد کړنلاره ،د هغوی د ماتي اساسي علت وګرځيد؛د امريکا متحده ايالتونه هم دادی اولس کاله کيږي،د پاکستان دولت پښتني ضد ستراتيژی سره په همغږی کې ،همدغه تيروتنه تکراروي،له همدی کبله د خپل ستر پوځ او ستري سرمايي په ټول زور سره بريالیتوب نه شي ترلاسه کولی.
که پرون د امريکا سلف ـبريتانيا د پښتنو پر ملا د ډيورنډ چاړه کيښوده او په ملا يې مات کړل او ترننه پورې د پاکستان پوځ په تمويل او تجهيز سره ،ددې کرښې ساتنه کوي،د پښتنو دښمني يې خپله کړې ده،که نن د امريکا عقل سرته راشي او هيله ده چې راشي،ځکه چې د سرمايه دار عقل خپلو ګټو پورې ترلی دی،د پښتنو بيلتون نور ونه ساتي،د کلونو دښمنی سره سره،د پښتنو زړه او دوستي ترلاسه کولای شي.د پښتنو په يووالي سره په سيمه کې يو قوت رامنځته کيږي،چې هلته د پښتنو د دوست د ګټو په خلاف څوک قدم نه شي اخيستلی.له کاشغره تر ګوادره د ستري لوبي بری د هغه چا دی ،چې پښتانه يې خپل کړل.
پدې ډول ،لوديزد کلونياليزم په دور کې، د خپلو اقتصادي موخو له پاره،پر آسيايي،افريقايي،او امريکايي هيوادونو باندې لښکرکښی وکړې،ډيرې خاورې يې ونيولې،د فرهنګ او مدنيت خپرولو تر نامه لاندې يې پر ولسونو ډير ظلمونه وکړل او واحد ملتونه يې سره جلا کړل.نن هم د استعمار ماهيت تغيير ندی کړی،سره ددې چې شکل او ځای يې بدلون موندلی دی.زياتره لوديزوال ،آن پوهان يې هم(د يو شمير بشرپاله متفکرينو لکه آلت فرانس،امانويل تود...پرته) د انسانيت له دريځه ،هغه ټولې استعماري ناروايي ګاڼي نه تقبيح کوي،بلکې د لوديز په پوهې،

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

زورځواکمنۍ باندې د وياړ له دريځه، د خپلو مادي ګټو له موضع ورته ګوري، هغه څه چې ننني ښکيلاکګرو ته د ولسونو په لوټولو کې قوت وربخښي.همدغه زموږ د عصرانساني تراژيدي ده.
ښايي په خپلو علمي پوښتنو کې د ښکيلاک جبري ماهيت او د مظلومو ناچارۍ له نظره ونه غورځوو.

پای

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ